

STAATSSECRETARIS NEBAHAT ALBAYRAK:

‘Arbeidsmigratie is te lang afgehouden’



Haar moderne migratiebeleid is een 'must' voor de BV Nederland. Daarvan is staatssecretaris Albayrak van Justitie overtuigd. Dat nog niet alle onderdelen van dat beleid de betrokkenen volledig recht doen, neemt ze voor lief. 'Laten we hier nou eens mee beginnen.'

Ze is net terug van vakantie en haar agenda vult zich razendsnel. Geen probleem, vindt Nebahat Albayrak (1968). Vier jaar is kort om beleid te maken, door het parlement te loodsen en dan ook nog uit te voeren. "Daar word je heel ambitieus en ongeduldig van." Gedreven praat de PvdA-staatssecretaris van Justitie over haar wetsvoorstel modern migratiebeleid, dat nu bij de Raad van State ligt. "Hiermee dienen we de concurrentie om kennis en innovatie en de ontwikkeling van Nederland. De demografische ontwikkelingen in Europa zijn zodanig dat je het met *homegrown* kennis niet redt. Maar door langsepende processen werden kennismigranten en studenten eerder tegengewerkt dan uitgenodigd om hier te komen studeren of werken. Ik vond het doodzonde om hier geen beleid voor te maken." Het wetsvoorstel behelst een modernisering van de Vreemdelingenwet 2000, die in 2011 gefaseerd moet worden ingevoerd. Voor migranten die Nederland hard nodig heeft, zoals kenniswerkers en studenten, zijn en worden de toelatingsprocedures aanzienlijk versimpeld.

Het moderne migratiebeleid stuurt aan op normering van de studievoortgang van buitenlandse studenten. Sommige instellingen vinden het vanuit privacy-overwegingen onjuist dat zij hierover moeten rapporteren. Gaat deze monitoringsplicht in praktijk werken?

"Hij móet werken. De behoefte aan monitoring is evident. We hebben veel wijzigingen doorgevoerd met grote voordelen, voor zowel de studenten als de hogescholen en universiteiten. Een van die voordelen is dat we een vergunning willen afgeven voor de duur van de studie, want de jaarlijkse verlenging bleek een van de belangrijkste drempels te zijn. Maar die verlenging was voor ons wel een natuurlijk moment. Je spreekt de student, kijkt hoe het gaat. Dat moment zijn we nu kwijt. Je weet niet welk effect het heeft als je in één keer een verblijfsvergunning geeft voor vijf jaar en tussentijds geen controlemogelijkheden meer hebt. Het risico van fraude en misbruik is

dan onacceptabel groot. Ik geloof in dit beleid, maar de handhaving moet op orde zijn."

HO-instellingen nemen taken over van de IND. Is, gezien die verschuiving van taken en verantwoordelijkheden, ook een verlaging van de leges te verwachten? Nederland heeft hoge leges in vergelijking met omliggende landen die ook zeggen kostendekkend te werken.

"Om het samen te kunnen doen, moeten we veel geld investeren en veel veranderen bij Justitie. Uit gesprekken met instellingen bleek keer op keer dat ze tegen obstakels aanliepen. Nu vinden ze een organisatie tegenover zich die luistert, en snel handelt als dingen anders moeten. Dus tegenover de besparingen die spelen, staan kosten die – als je het sec benadert – tot legesverhogingen zouden moeten leiden. Bovendien zijn de tarieven bij lange na niet kostendekkend. Gezien de miljoenen tekorten op de legespost, zie ik me niet bij Financiën aankomen met de vraag om meer geld zodat we de leges kunnen verlagen. Misschien gaan we voor bepaalde categorieën hogere leges heffen zodat de tarieven voor andere groepen, die we willen stimuleren om hier toe te komen, omlaag kunnen. Maar dat is een puzzel die we nog aan het leggen zijn."

De regeling hoogopgeleiden deed op 1 januari 2009 haar intrede. Hoogopgeleide vreemdelingen mogen een jaar zoeken naar een baan, maar zijn niet vrij op de arbeidsmarkt. In praktijk komt het erop neer dat alleen mensen met voldoende geld deze regeling kunnen gebruiken. Tot nu toe hebben zich dertien buitenlanders aangemeld. Is deze regeling geen wassen neus?

"Dertien is niet veel, maar de regeling wordt gebruikt. We hebben een aanbodgestuurd element geïntroduceerd, waarvan we nog niet weten hoe het zal uitwerken. Daarom is het goed om dit in een proeftuin te doen en niet meteen definitief in een wetsvorm te gieten.

Als je draagvlak wilt behouden, moet je niet

"Sec gezien zouden de leges zelfs hoger moeten zijn"

beginnen met een systeem dat zo veel risico's in zich draagt, dat het debat meteen dichtslaat. Bij al deze maatregelen was mijn eerste vraag: wat is het risico van fraude en misbruik? Als je mensen de ruimte laat om te frauderen dan gebeurt het ook, in meer of mindere mate."

criterium voor deze regeling is dat je moet zijn afgestudeerd aan een Nederlandse instelling of aan een buitenlandse topuniversiteit, gebaseerd op de top-150 van de *Shanghai-ranking* en de ranglijst van *The Times Higher*. Daarmee sluit je mensen uit die niet aan een top-150 universiteit hebben gestudeerd, maar wel uitblinken op een bepaald vakgebied. Is dit een juist criterium?

"De selectie voor die proeftuin is vrij grofmazig. We moesten op enig moment een objectief criterium zoeken en hebben dat gevonden in die internationale indexen van de 150 beste universiteiten ter wereld. Er zit natuurlijk weinig subjectiefs aan.

Misschien kunnen we verder in het proces iets meer met subjectieve talenten. Maar laten we hiermee nou eens beginnen."

Pakistaanse studenten worden al meer dan een jaar extra gecontroleerd als ze in Nederland willen gaan studeren. Zij moeten naar de ambassade in Abu Dhabi voor een gesprek. Hoe noodzakelijk is die maatregel?

"Uit onderzoek bleek dat een aantal Pakistaanse studenten na het krijgen van het visum nooit aan de studie is begonnen en in rook opging. De politieke werkelijkheid in die omstreken is een extra reden om alert te zijn. Voor mensen met slechte bedoelingen werkt dit preventief. Die interviews bewijzen ook hun nut; op basis hiervan zijn elf mvv-aanvragen vervallen. Het uitwijken naar Abu Dhabi heeft specifiek te maken met de veiligheidssituatie in Pakistan, waardoor de ambassade daar niet meer alle taken kan uitvoeren."

In mei besloot de Europese Unie de *Blue Card* in te voeren. Maar de card mag geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de lidstaten om eigen nationale verblijfsvergunningen te handhaven of nieuwe in te voeren. Vindt u dat de *Blue Card* nog steeds kan worden gezien als de tegenhanger van de Amerikaanse *Green Card*?

"Ik had graag gewild dat je, als je in Nederland een verblijfsvergunning als kennismigrant krijgt, na twee jaar in een ander EU-land had mogen gaan werken. Dat is niet gelukt. Er is veel koudwatervrees en protectionisme. Wel hebben we bereikt dat alle 27 landen nu de basis voor kennismigranten moeten regelen. In gesprekken met onder meer Finland hebben we het gehad over een Europese kopgroep waarbinnen je je als kennismigrant vrij kan bewegen. Dat idee willen we verder uitwerken."

U ging tijdens uw eigen studie in Leiden naar Turkije om te studeren. Waarom koos u Turkije?

"Mijn studie internationaal en Europees recht had een sterke internationale focus. Het was vanzelfsprekend dat je een tijdje in het buitenland studeerde. Daarnaast ben ik opgevoed door ouders die niet beter wisten dan dat we ooit met z'n allen terug zouden gaan naar Turkije. Ik was me daarvan heel bewust, maar ook van het feit dat ik nog nooit in dat land had rondgekeken. Ik heb er een geweldige tijd gehad en heb daarna nog in Parijs gestudeerd. Ik ben stevig internationaal juridisch opgevoed. In combinatie met mijn eigen Turkse achtergrond, beweeg ik me daardoor redelijk gemakkelijk in de internationale wereld."

De gemoderniseerde vreemdelingenwet moet in 2011 ingaan. Wat zou er gebeuren als de wet vertraging oploopt en Geert Wilders in dat jaar premier wordt?

"Ik zou het ongelooflijk kortzichtig vinden als we terug zouden gaan naar een situatie waarin we zeggen dat migratie per definitie slecht is. Ik denk dat we ons al op achterstand hebben gezet ten opzichte van landen die al langer immigratie- en arbeidsmigratiebeleid hebben. Arbeidsmigratie is lang een taboe geweest en is te lang afgehouden. Geen enkele bestuurder die oog heeft voor het Nederlandse belang, kan voorbijgaan aan het feit dat migratie een bijdrage kan en moet leveren aan de ontwikkeling van Nederland."

ELS HEUTS EN ANNELIEKE SLAPPENDEL